Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

Castell de Castellolí

Castellolí

Ubicació

Comarca:	Anoia
Lloc/Adreça:	Cal Jaume
Emplaçament	Al cim del turó del castell.
Alçada:	582 m

Coordenades:

Latitud:	41.5886
Longitud:	1.70827
UTM Est (X):	392335
UTM Nord (Y):	4604906

Classificació

Número de fitxa	08063 - 17
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Medieval Romànic
Segle	XII
Estat de conservació	Dolent
Notes de conservació:	En estat ruïnós.
Protecció	Legal
Tipus de protecció:	BCIN
Europea – Atributs inspire:	National Monument Record – Defensa
Observacions protecció:	BCIN (Decret 22/04/1949, BOE 05/05/1949).
Data aprovació:	dv., 22/04/1949 - 12:00
Número inventari	Sí, IPA.: 746.
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Difícil
Ús actual:	Científic
Titularitat	Privada

Titular:	08062A008000190000FA
Autoria de la fitxa	Virgínia Cepero González
Data de registre de la fitxa:	dc., 26/07/2017 - 02:00

Descripció

Es tracta de les restes del castell de Castellolí, d'època medieval, situades al costat de la primitiva església parroquial de Sant Vicenç, que també es troba en estat ruïnós. Es conserva una cisterna rectangular, de grans dimensions, aparellada amb grans carreus, disposats en filades horitzontals. A tocar de la cisterna, hi ha una petita estança rectangular, coberta amb una volta de mig punt, amb carreus de petites dimensions disposats irregularment; aquesta característica es repeteix als murs perimetrals. A l'extrem nord-occidental, hi ha una estança de planta trapezoïdal, també coberta amb volta de mig punt. És construïda amb petits blocs de pedra, col·locats irregularment en filades horitzontals. El conjunt del castell es troba protegit per muralles perimetrals. Entre els ruïnes medievals hi ha restes d'edificacions d'època moderna, com la casa de Joan Nadal i el mas de Mateu Esteve.

Observacions:

Element inclòs al Catàleg de béns protegits, POUM (2014): SNU. e55. Fitxa 05. Actualment, el castell és objecte d'una intervenció arqueològica.

Història

Les primeres referències documentals del castro Audelino o Odelino són de mitjans segle X, quan formava part dels castells de frontera que lluitaven contra les tropes musulmanes. Es esmentat en un document de l'any 961, quan Gomensind i la seva muller Escolàstica van vendre al clergue Gaudamir unes terres i vinyes que afrontaven a migdia amb el terme de Castell Odolino. L'any 967 Sala de Conflent va dotar al monestir de Sant Benet del Bages amb diverses propietats, entre les quals es trobava el castell de Maians, que afrontava a migdia amb el terme de Castel Hodelino. En època feudal el castell era propietat del monestir de Sant Cugat. L'any 1003 el castell de Castellolí fou atacat pel fill d'Almansor, Abd al-Malik, durant la seva ràtzia als comtats catalans, on un personatge anomenat Audesind va resultar mort pels sarraïns. Les primeres notícies explícites sobre el senyor del castell de Castellolí corresponen a l'any 1139, quan el comte de Barcelona, Ramon Berenguer IV, encomana a Reverter, vescomte de Barcelona, diversos castells entre els quals figurava el de Castellolí. Es dedueix que el vescomte Revert va traspassar els seus drets sobre el castell a un feudatari seu de la família Bell-lloc. Els Bell-lloc van vendre l'any 1161 el domini del castell a Guerau de Jorba, que en va ser el senyor fins que, després de la seva mort entre 1189 i 1195, va passar a mans la seva néta Gueralda, juntament amb el castell d'Òdena. Gueralda estava casada amb el vescomte Guillem de Cardona, passant a formar part ambdós castells a la casa dels Cardona, fins al segle XIX. El domini directe del castell era exercit pels seus castlans, que van prendre el nom de Castellolí. L'any 1268 el rei Jaume I va ordenar al vescomte de Cardona, Ramon Folc, que lliurés a Pere Sabata, batlle de Montblanc, la potestat del castell de Castellolí entre ambdós contendents. La jurisdicció civil era exercida pel vescomte i la criminal pel sots-veguer d'Igualada fins a l'any 1375, quan el rei Pere el Cerimoniós va atribuir al comtat de Cardona la jurisdicció civil i criminal de tots els castells vinculats al comtat, entre els quals es trobava Castellolí; heretant també l'antagonisme existent entre els Òdena i la vila d'Igualada. En aquests moments, la vila d'Igualada es trobava envoltada per les possessions dels vescomtes de Cardona. Quan el rei Pere el Cerimoniós va donar a violari al vescomte Ramon Folc la vila d'Igualada, els jurats de la vila es van queixar d'aquesta donació a les corts de Perpinyà l'any 1350, i a les de Montsó l'any 1388, degut a les arbitrarietats

del comte de Cardona a la conca d'Òdena. Entre aquestes, hi havia la usurpació del castell de Castellolí quan, al extingir-se la seva branca castlana, el comte Hug de Cardona va prendre possessió dels drets dels castlans, en comptes de passar a mans del rei. Durant la Guerra del Segadors (1640-1652), el castell va jugar un paper important en la defensa del territori contra les tropes castellanes. A finals del segle XIX, durant les guerres carlines, al castell de Castellolí s'hi va instal·lar un destacament militar que defensava el camí i l'accés a la vila d'Igualada.

Bibliografia

AA.DD. (1973). Els castells catalans. vol. V. Barcelona: Rafael Dalmau Editor, p. 229-234. DOMINGO i CLOTA, M. [et. al.] (2014) Catàleg de béns protegits, POUM. Castellolí: Ajuntament de Castellolí. GENERALITAT DE CATALUNYA. DEPARTAMENT DE CULTURA (1986). Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya (Castellolí). JUNYENT i MAYDEU, F. i MAZCUÑÁN i BOIX, A. (1992) "El castell de Castellolí". Catalunya Romànica, vol. XIX: El Penedès i l'Anoia. Barcelona: Ed. Gran Enciclopèdia Catalana, p. 413-414. MUSET PONS, A. (2008) El terme i el castell de Castellolí a l'època moderna (segles XVI-XVIII). Barcelona: Publicacions de Abadia de Montserrat: Ajuntament de Castellolí.